Olena Kmit – *Candidate of Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor, Associate Professor at the Department of Languages and Their Teaching Methods, T.H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium» (Chernihiv, Ukraine).*

Research interests: *theory and methodology of teaching foreign languages; professional training of pre-service teachers; innovations in pedagogical education.*

Олена Кміть – *кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри мов і методики їх викладання, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (Чернігів, Україна).*

Наукові інтереси: *теорія та методика навчання іноземних мов; професійна підготовка майбутніх учителів; інновації у педагогічній освіті.*

ORCID: 0000-0003-3396-7798
E-mail: elenakmit64@gmail.com

THE MODEL FOR PRE-SERVICE TEACHERS' PROFESSIONAL THINKING FORMATION

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

The purpose of the article *is to substantiate the model for pre-service teachers' professional thinking formation.*

Methodology. *The work uses a set of research methods based on a dialectical combination of theoretical and practical approaches. Theoretical methods are analysis, synthesis, concretization of theoretical prerequisites for the formation of pre-service teachers' professional thinking; systematization of organizational and pedagogical conditions of teachers' professional thinking; modelling the process of these specialists' professional thinking formation. Empirical methods are used to study scientific literature, summarize the pedagogical experience of using forms and methods of problem and context learning.*

Scientific novelty*. In order to substantiate the model for pre-service teachers' professional thinking formation the essence of the concept of «pre-service teachers' professional thinking» has been clarified; the structural-content components of the specialists' professional thinking formation have been established; the purpose, the tasks of the model for professional thinking formation, the principles of its creation and the pedagogical conditions of its implementation have been formulated; the stages of the process of professional thinking formation have been determined; the criteria for assessing the level of pre-service teachers' professional thinking formation have been allocated.*

Conclusions. *The conducted research allowed to substantiate the model for pre-service teachers' professional thinking formation. This model is aimed to ensure the readiness of students to make professional decisions and solve problems in various aspects of professional culture: educational, developmental, cognitive. The tasks of developing pre-service teachers' professional thinking include: orientation to future professional tasks; development of students' creative activity; meeting the individual needs of students in their professional and personal development; formation of the ability to successfully implement professional tasks in the pedagogical field. The principles of problem settling, professional orientation, integrity are the basis of the presented model. The creation of the pedagogical conditions for the implementation of the model formulated in the work will effectively and efficiently form pre-service teachers' professional thinking, optimize the educational process. The developed model includes three stages: reproductive, reproductive-creative and creative-searching. Phased training of students creates favourable*

© Kmit O., 2024

DOI: 10.58407/NI.24.1-2.4

conditions for pre-service teachers' professional thinking formation. To assess its level, the following criteria are applied: analyticity, flexibility, alternativeness, openness, originality and constructiveness.

Keywords: *model for professional thinking formation, pre-service teachers, pedagogical conditions of model implementation, principles of model creation, stages of professional thinking formation.*

Мета статті *полягає в обґрунтуванні моделі формування професійного мислення майбутніх педагогів.*

Методи дослідження. *У роботі використано комплекс методів дослідження на основі діалектичного поєднання теоретичного та практичного підходів. Теоретичними методами є аналіз, синтез, конкретизація теоретичних передумов формування професійного мислення майбутніх педагогів; систематизація організаційно-педагогічних умов професійного мислення вчителів; моделювання процесу формування професійного мислення названих фахівців. Емпіричні методи застосовуються для вивчення наукової літератури, узагальнення педагогічного досвіду використання форм і методів проблемного та контекстного навчання.*

Наукова новизна. *З метою обґрунтування моделі формування професійного мислення майбутніх педагогів уточнено сутність поняття «професійне мислення майбутнього педагога», встановлено структурно-змістові компоненти сформованості професійного мислення фахівців, сформульовано мету, завдання моделі формування професійного мислення, принципи її створення та педагогічні умови її реалізації, визначено етапи процесу формування професійного мислення, виділено критерії оцінки рівня сформованості професійного мислення майбутніх учителів.*

Висновки. *Проведене дослідження дозволило обґрунтувати модель формування професійного мислення майбутніх педагогів. Ця модель спрямована на забезпечення готовності студентів до прийняття професійних рішень та вирішення проблемних завдань у різних аспектах професійної культури – освітній, розвивальній, пізнавальній. Завдання розвитку професійного мислення майбутніх педагогів передбачають таке: орієнтацію на майбутні професійні завдання; розвиток творчої діяльності студентів; задоволення індивідуальних потреб студентів у їх професійному та особистісному розвитку; формування здатності успішно реалізовувати професійні завдання у педагогічній сфері. Принципи проблемності, професійної спрямованості, інтегративності покладені в основу представленої моделі. Створення сформульованих у роботі педагогічних умов реалізації моделі дозволить ефективно та результативно формувати професійне мислення майбутніх педагогів, оптимізувати освітній процес. Розроблена модель включає три етапи: репродуктивний, репродуктивно-творчий та творчо-пошуковий. Поетапне навчання студентів створює сприятливі передумови для формування професійного мислення майбутніх учителів. Для оцінки рівня його сформованості застосовуються такі критерії: аналітичність, гнучкість, альтернативність, відкритість, оригінальність та конструктивність.*

Ключові слова: *модель формування професійного мислення, принципи створення моделі, педагогічні умови реалізації моделі, етапи формування професійного мислення, майбутні педагоги.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями. Підготовка кваліфікованого педагога для роботи в умовах Нової української школи, який спроможний ефективно та творчо здійснювати педагогічну діяльність, грамотно вирішувати професійні завдання, вдосконалювати педагогічну реальність і досягати дієвих результатів, виступає пріоритетною ціллю педагогічного закладу вищої освіти. Проблема формування та розвитку професійного мислення майбутніх педагогів набуває **актуальності**, враховуючи сучасні потреби у педагогічних кадрах, які забезпечують на високому рівні освіту школярів. Актуальність проблеми формування професійного мислення майбутніх педагогів обумовлена низкою протиріч: між потребами сучасного суспільства в активних, ініціативних, творчих педагогах, які прагнуть високих професійних резуль-

татів, і невисоким рівнем сформованості професійно-педагогічних цінностей, спрямованості на педагогічну діяльність і педагогічне мислення серед випускників педагогічних спеціальностей університету; між необхідністю ефективного формування мотивації майбутніх фахівців до розвитку професійного мислення, інтелектуальних здібностей, розумових якостей, адекватних вимогам педагогічної діяльності та особистості сучасного професіонала, та недостатнім рівнем розробки інструментів і підходів до забезпечення цього процесу в системі університетської освіти. Водночас слід зазначити, що формування професійного мислення виступає важливою складовою процесу професіоналізації людини та передумовою успішності професійної діяльності. Крім того, вміння вчителя мислити на перспективу і діяти відповідно до поставлених цілей суттєво впливає на результативність педагогічної активності. Вказані вище положення зумовлюють необхідність вивчення структурно-змістових основ професійного мислення майбутніх учителів та обґрунтування способів формування і підвищення рівня їх професійного мислення в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з порушеної проблеми. Проблема формування професійного мислення педагога постійно знаходиться у полі зору науковців та практиків і висвітлюється педагогами, методистами, психологами, філологами, філософами.

Останніми роками спостерігається зацікавленість учених проблемою формування професійного мислення майбутнього вчителя, зокрема: розглянуто сутність поняття «професійне мислення педагога» та схарактеризовано його особливості (Турищева, 2013); проведено дослідження рефлексивного аспекту професійного мислення вчителя, визначено й описано види та типи професійного мислення (Марусинець, 2014); уточнено особливості та функції професійного мислення вчителя, сформульовано характеристики педагогічного мислення (Дубасенюк, 2010).

У сучасній науці немає єдиного трактування поняття «професійне мислення». Професійне мислення розуміють по-різному: як мислення людини в процесі вирішення завдань освітньо-професійного характеру; як особливий склад розуму, що забезпечує вирішення професійних завдань; як вищий рівень розвитку фахового мислення, якому властивий творчий характер; як фахове мислення, що має практичну спрямованість, конкретність та конструктивність; як пізнавальний процес виявлення педагогічної проблемності, вирішення якої характеризується особистісним залученням учителя до перетворень у ході професійної діяльності.

Для здійснення продуктивної педагогічної діяльності вчителю важливо усвідомлювати, який тип мислення притаманний йому, а саме: 1) аналітичний – аналітичні вміння: виявити і вичленити в об’єкті спостереження загальні зв’язки і відносини, виокремити педагогічне завдання, вміти ретельно осмислити педагогічні дії; 2) синтетичний – схильність до широких узагальнень, здатність схоплювати загальне; переважання операції синтезу над аналізом; 3) емпіричний – опора на життєвий досвід, прагнення отримати готові зразки поведінки, придатні на всі випадки життя, пасивне ставлення до ситуацій, що потребують самостійного осмислення; 4) теоретичний – теоретичне бачення, прагнення і здатність оперувати педагогічними ідеями, законами, теоріями; 5) дедуктивно-догматичний – схильність до суто дедуктивних умовиводів, переоцінка ролі принципів, категорій і правил педагогіки (Марусинець, 2014).

Сучасні науковці виділяють такі види професійного мислення: теоретичне, практичне та теоретико-практичне.

Теоретичне мислення формує систему знань, яка використовується на практиці й дає можливість більш глибоко зрозуміти сутність предметів і явищ об’єктивного світу. Воно оперує абстракціями, педагогічними ідеями, законами, теоріями і дозволяє побачити явища шкільного життя в ідеальному вигляді. Застосовуючи теоретичне мислення, вчитель розв’язує не лише рефлексивні завдання, а й практичні питання, які стосуються як конкретних учнів, так й учнівських колективів (Марусинець, 2014).

Ефективним видом мислення вчителя вважають практичне мислення. Воно свідчить про зрілу форму мислення, не поступається за своїм професійним значенням і складністю теоретичному мисленню вчителя, здійснюється в конкретних, специфічних ситуаціях. У процесі реалізації практичного мислення проявляється така важлива якість учителя, як здатність швидко з’ясувати складну педагогічну ситуацію і знайти правильне рішення, аналізуючи знання і досвід, прогнозуючи і моделюючи. Необхідність негайного прийняття рішення визначає специфічність практичного мислення. У педагогічній діяльності воно має дві особливості: складність аналізу на етапі підготовки і максимальна простота самого рішення. Переведення складного в просте є одним із важливих показників практичного мислення вчителя. Різниця між теоретичним і практичним видами мислення полягає в тому, що вони по-різному пов’язані з практикою. Практичне мислення спря-

моване на розв’язання окремих конкретних завдань, тоді як робота теоретичного мислення – на пошук загальних закономірностей (Марусинець, 2014).

Теоретико-практичне мислення, або власне професійне мислення, представляє собою єдність теоретичного та практичного мислення.

Проведений аналіз наукової літератури продемонстрував, що незважаючи на отримані ґрунтовні результати робіт вчених, проблема формування професійного мислення майбутніх педагогів потребує подальшого дослідження. Зокрема, структурно-змістові основи названої проблеми та способи формування професійного мислення майбутніх учителів вимагають визначення й обґрунтування.

Метою статті виступає обґрунтування моделі формування професійного мислення майбутніх педагогів. Відповідно до сформульованої мети **завдання** дослідження представлені такими положеннями:

– уточнення сутності поняття «професійне мислення майбутнього педагога»;

– встановлення структурно-змістових компонентів сформованості професійного мислення майбутніх педагогів;

– формулювання мети, завдань моделі формування професійного мислення майбутніх педагогів, принципів її створення та педагогічних умов її реалізації;

– визначення етапів процесу формування професійного мислення майбутніх педагогів;

– виділення критеріїв оцінки рівня сформованості професійного мислення майбутніх педагогів.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного дослідження із зазначенням методів дослідження. Методологічною основою дослідження є положення теорії професіоналізації розумової активності людини, теорії пізнання, концепцій компетентнісного, проблемного та контекстного підходів, наукові уявлення про формування та розвиток професійних знань, умінь, здібностей, мотивів. У роботі використано комплекс методів дослідження на основі діалектичного поєднання теоретичного та практичного підходів. Теоретичними методами є аналіз, синтез, конкретизація теоретичних передумов формування професійного мислення майбутніх педагогів; систематизація організаційно-педагогічних умов професійного мислення вчителів; моделювання процесу формування професійного мислення названих фахівців. Емпіричні методи застосовуються для вивчення наукової літератури, узагальнення педагогічного досвіду використання форм і методів проблемного та контекстного навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Професійне мислення вчителя розглядається у цій статті як специфічна розумова діяльність, під час якої відбувається узагальнене відображення та творче перетворення об’єктивних характеристик освітнього процесу, вирішення педагогічних завдань для досягнення цілей педагогічної взаємодії.

У структурі сформованості професійного мислення виділяємо такі компоненти: когнітивний, практико-орієнтований, мотиваційно-ціннісний, рефлексивний. Під час розроблення навчального контенту дуже важливо враховувати ці складові, щоб оптимізувати ефективність викладання і сформувати професійне мислення на достатньому рівні. Когнітивний компонент професійного мислення містить актуальні інтегровані знання, вміння постійно їх вдосконалювати, творчу активність, гнучкість і критичність мислення, вміння аналізувати професійну ситуацію, уміння застосовувати різні методи вирішення проблем, аналізувати професійні ситуації, ухвалювати професійні рішення, уміння вирішувати логічні завдання. Практико-орієнтований компонент професійного мислення передбачає сформованість уміння оперувати системою специфічних способів пошукової пізнавальної діяльності в процесі вирішення професійних проблем, що виникають, уміння використовувати дослідницькі методи пізнання, уміння моделювати професійні ситуації, уміння мислити гіпотетично, застосовувати гіпотези у пізнавальній діяльності. Мотиваційно-ціннісний компонент професійного мислення відображає ставлення вчителя до своєї професії як соціальної цінності та містить його професійні й моральні якості, прагнення до постійного професійного самовдосконалення. Високий рівень сформованості мотиваційно-ціннісної складової характеризується стійкою мотивацією до професійної освітньої діяльності. На цій основі формується свідома самореалізація і почуття відповідальності за результати своєї професійної діяльності. Рефлексивний компонент професійного мислення охоплює вміння планувати, аналізувати, оцінювати професійні ситуації, професійні якості, вміння здійснювати самооцінку, самоконтроль, уміння застосовувати стратегії досягнення навчальних цілей, пошуку альтернативних рішень, уміння аналізувати ефективність власної діяльності.

Далі вважаємо за потрібне перейти до обґрунтування моделі розвитку професійного мислення майбутніх педагогів, для чого визначимо її мету та завдання, сформулюємо педагогічні принципи її створення, а

також визначимо педагогічні умови її реалізації.

Модель формування професійного мислення майбутніх педагогів спрямована на забезпечення готовності студентів до прийняття професійних рішень та вирішення проблемних завдань у різних аспектах професійної культури: освітній, розвивальній, пізнавальній. Завдання розвитку професійного мислення майбутніх педагогів передбачають таке: орієнтацію на майбутні професійні завдання; розвиток творчої діяльності студентів; задоволення індивідуальних потреб студентів у їх професійному та особистісному розвитку; формування здатності успішно реалізовувати професійні завдання у педагогічній сфері.

Модель розвитку професійного мислення базується на провідних принципах формування досліджуваної діяльності. Ми пропонуємо наведені нижче принципи покласти в основу моделі:

– принцип проблемності;
– принцип професійної спрямованості;
– принцип інтегративності.

Дотримання принципу проблемності під час формування професійного мислення майбутніх педагогів передбачає широке застосування проблемних ситуацій навчання, що забезпечує активізацію мислення. Освітній процес стає ефективнішим за попередній у контексті проблемного навчання. У процесі проблемної підготовки здійснюється не тільки формування інтелектуальної, мотиваційної сфер діяльності, професійних пізнавальних інтересів особистості, але й розвиток думки, творчих, професійних здібностей, високої самостійності, ініціативності студентів, їх пізнавальних потреб. Крім того, проблемно-пошуковий характер пізнавальної діяльності студентів сприяє оптимізації освітнього процесу.

Організація навчання за принципом професійності спрямованості стимулює розвиток здатності студентів до вирішення професійних завдань, що є головним для формування професійного мислення. Принцип професійної спрямованості виступає одним з найважливіших у сучасній підготовці фахівців у всіх сферах, у педагогічній зокрема, та передбачає широке використання на заняттях професійних ситуацій для забезпечення професіоналізації освітнього процесу, підвищення рівня інтелекту студентів, розширення їх наукового світогляду й отримання можливості успішної інтеграції особистості в професійну сферу діяльності.

Формування професійного мислення майбутніх педагогів на базі принципу інтегративності здійснюється шляхом інтеграції змісту навчальних дисциплін, зв’язків між уявленнями, предметами, явищами. У професійній освіті зазначений принцип тісно пов’язаний із концепцією практичного інтелекту фахівця. Виходячи з цього, розвиток професійного мислення інтегрується із загальним розвитком особистості, здобуті знання й засвоєні прийоми діяльності виступають важливими інтегративними чинниками перенесення правил, дій чи способів дій із одних умов в інші, з предмету на предмет. Саме з розв’язанням завдань, що вимагають комплексної фахової підготовки педагога, буде стикатися спеціаліст у процесі своєї професійної діяльності. Отже, інтеграція фахових знань, умінь та фахових компетентностей є одним із важливих факторів формування професійного мислення в процесі підготовки майбутнього вчителя (Дольнікова, 2018).

Для успішного формування у студентів професійного мислення необхідні педагогічні умови, пов’язані з саморегулювальними, розвивальними технологіями проблемного та контекстного навчання й інформаційно-комунікаційними технологіями. Педагогічні умови ефективного формування у студентів професійного мислення представлені наведеними нижче положеннями: застосування спеціальних інтегрованих курсів, спрямованих на розвиток професійного мислення на основі комплексних навчально-пізнавальних проблем; застосування оптимального структурування навчального матеріалу з педагогічних, психологічних, методичних дисциплін, а також галузевих дисциплін; застосування системи проблемних завдань та професійних ситуацій; поетапне навчання у вирішенні професійно-предметних завдань (спочатку навчання вирішенню типових, потім – творчих завдань); застосування теорії як методу пізнання з урахуванням особливостей формування наукового мислення студентів; просування студентів від власне навчальної діяльності через квазіпрофесійну та навчально-професійну до власне професійної діяльності; оптимальне співвідношення індивідуальних та колективних форм роботи; виконання різних дослідницьких завдань, що розвивають науково-логічне та інтуїтивно-творче мислення. Ці умови відносяться до формування науково-логічного і розвитком інтуїтивно-творчого мислення, а також допомагають об’єднати теоретичні та практичні компоненти знань.

Далі, виходячи із завдань дослідження, визначимо етапи процесу формування професійного мислення майбутніх педагогів.

Перший – репродуктивний етап формування професійного мислення майбутніх педагогів. Він спрямований на

набуття студентами фахових знань та вмінь із педагогічних, психологічних, методичних та галузевих дисциплін у межах спеціальних інтегрованих курсів. Під час цього етапу в студентів формується і розвивається теоретичне мислення, організаційними формами освітнього процесу виступають лекції, семінарські та практичні заняття.

На другому – репродуктивно-творчому етапі формується практичне мислення майбутнього педагога. Його формування здійснюється у квазіпрофесійній діяльності за допомогою спеціальних завдань, які імітують реальні професійні ситуації на семінарських та практичних заняттях. Для забезпечення освітньої діяльності студентів на цьому етапі використовують проблемне, ігрове, контекстне навчання, а також навчання на основі кейсів.

На третьому – творчо-пошуковому етапі, формується теоретико-практичне мислення майбутніх учителів у навчально-професійній діяльності. При цьому контекст змісту навчання повністю узгоджується із змістом професійної діяльності. Це відбувається під час науково-дослідницької роботи студентів, проєктної діяльності, на педагогічній практиці, під час написання курсової, кваліфікаційної робіт (Кміть, 2020).

Обґрунтування моделі формування професійного мислення майбутніх учителів передбачає визначення критеріїв для оцінки рівня його сформованості. У цьому дослідженні для встановлення рівня сформованості професійного мислення майбутніх педагогів ми пропонуємо спиратися на критерії, що були уточнені у роботі з формування професійного мислення вчителів англійської мови початкової школи автора цієї статті (Кміть, 2020). Основними є критерії наведені нижче, до яких належать:

– аналітичність мислення – здатність переробляти та аналізувати необхідну інформацію, різні ситуації, у яких відбувається прийняття педагогічних рішень, критично оцінювати результати зробленого;

– гнучкість мислення – спроможність швидко реагувати на ситуацію та змінювати способи дій залежно від умов, що склалися;

– альтернативність та відкритість мислення полягає у здатності бачити різноманітні можливі шляхи розв'язання проблеми, розуміти і сприймати інші думки;

– оригінальність мислення – спроможність творчо мислити, самовдосконалюватися й створювати оригінальні рішення педагогічних завдань;

– конструктивність мислення – здатність прогнозувати, проєктувати, вибудовувати та реалізовувати алгоритм вирішення педагогічних завдань.

Висновки з дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати модель формування професійного мислення майбутніх педагогів. Ця модель спрямована на забезпечення готовності студентів до ухвалення професійних рішень та вирішення проблемних завдань у різних аспектах професійної культури – освітній, розвивальній, пізнавальній. Завдання розвитку професійного мислення майбутніх педагогів передбачають таке: орієнтацію на майбутні професійні завдання; розвиток творчої діяльності студентів; задоволення індивідуальних потреб студентів у їх професійному та особистісному розвитку; формування здатності успішно реалізовувати професійні завдання у педагогічній сфері. Принципи проблемності, професійної спрямованості, інтегративності покладені в основу представленої моделі. Створення сформульованих у роботі педагогічних умов реалізації моделі дозволить ефективно та результативно формувати професійне мислення майбутніх педагогів, оптимізувати освітній процес. Розроблена модель включає три етапи: репродуктивний, репродуктивно-творчий та творчо-пошуковий. Поетапне навчання студентів створює сприятливі передумови для формування професійного мислення майбутніх учителів. Для оцінки рівня його сформованості застосовуються такі критерії: аналітичність, гнучкість, альтернативність, відкритість, оригінальність та конструктивність.

Перспективи подальших досліджень проблеми, зазначеної у статті, знаходяться у напрямі розроблення інноваційних прийомів формування професійного мислення майбутніх учителів.

Список використаних джерел

Дольнікова, Л. В. (2018, Квітень 17-20). Формування наукового мислення студентів на основі інтегративного підходу. В *Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні*, збірник тез доповідей 14-ої Науково-практичної конференції (с. 148–150). Національний університет «Львівська політехніка». https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/43507

Дубасенюк, О. А. (2010). Особливості та функції професійного мислення вчителя. В *Paradygmaty oswiatowe I edukacia nauczycieli* (с. 277–287). Wyzsza Szkola Pedagogiczna ZNP, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN. http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/8572

Кміть, О. В. (2020, Квітень 24-25). Формування професійного мислення майбутніх учителів англійської мови початкової школи. В *Міжнародні наукові дослідження: Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку*, збірник матеріалів 2-ої Міжнародної науково-практичної конференції (с. 27–32). ГО «Інститут інноваційної освіти».

Марусинець, М. М. (2014). Професійне мислення вчителя: рефлексивний аспект. *Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки, 2*(23), 161–167.

Турищева, Л. В. (2013). Педагогічне мислення як об'єкт дослідження психологічної служби. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія «Психологія», 46*(2), 248–252.

References

Dolnikova, L. V. (2018, Kviten 17-20). Formuvannia naukovoho myslennia studentiv na osnovi intehratyvnoho pidkhodu [Formation of Students' Scientific Thinking Based on an Integrative Approach]. V *Problemy ta perspektyvy rozvytku ekonomiky i pidpryiemnytstva ta kompiuternykh tekhnolohii v Ukraini,* zbirnyk tez dopovidei 14-oi Naukovo-praktychnoi konferentsii (s. 148–150). Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnika». https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/43507 [in Ukrainian].

Dubaseniuk, O. A. (2010). Osoblyvosti ta funktsii profesiinoho myslennia vchytelia [The Peculiarities and Functions of a Teacher's Professional Thinking]. V *Paradygmaty oswiatowe I edukacia nauczycieli* (s. 277–287). Wyzsza Szkola Pedagogiczna ZNP, Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN. http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/8572 [in Ukrainian].

Kmit, O. V. (2020, Kviten 24-25). Formuvannia profesiinoho myslennia maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy pochatkovoi shkoly [Pre-service Primary School English Language Teachers' Professional Thinking Formation]. V *Mizhnarodni naukovi doslidzhennia: Intehratsiia nauky ta praktyky yak mekhanizm efektyvnoho rozvytku,* zbirnyk materialiv 2-oi Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (s. 27–32). HO «Instytut innovatsiinoi osvity» [in Ukrainian].

Marusynets, M. M. (2014). Profesiine myslennia vchytelia: refleksyvnyi aspect [Teacher's Professional Thinking: a Reflective Aspect]. *Aktualni problemy sotsiolohii, psykholohii, pedahohiky,* 2(23), 161–167 [in Ukrainian].

Turyshcheva, L. V. (2013). Pedahohichne myslennia yak obiekt doslidzhennia psykholohichnoi sluzhby [Pedagogical Thinking as an Object of Psychological Service Research]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni H. S. Skovorody. Seriia «Psykholohiia», 46*(2), 248–252 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.06.2024